

De positie der burgerij

In tijden van oorlog — laten wij overigens hopen, dat zij niet meer zullen aanbreken — verkeert de burgerij van vandaag in een ietwat andere positie als die uit vroeger eeuwen. Aan één kant in een betere, aan één kant in een slechtere.

De belegering van steden, vestingen, zooals wij die kennen uit de dagen van Alexander den Grooten, Alva en Napoleon — om over Wallenstein en anderen niet te spreken — waarbij de betrokken burgerbevolkingen soms onmenschelijk te lijden hadden, zullen bij onze open steden uiteraard tot het verleden behooren. In 1870 en 1914 merkten de burgerijen, tenzij deze in het operatiegebied gevestigd waren, dan ook meer in de winkels van slaggers en bakkers dan aan het wapengeweld, dat er in Europa iets niet in den haak was.

Maar bij het voortschrijden der techniek, bij de verovering van de lucht, is een nieuwe en geduchte vijand komen opdagen, wiens kwaad des te erger is, omdat het veelal „bij verrassing” gesticht wordt: het gevaar uit de lucht.

De luchtoorlog

De Wereldoorlog, welke thans een en twintig jaar

achter ons ligt, heeft klaar bewezen, dat naar een zoo snel mogelijk verloop van den krijg gestreefd moet worden. Want geschiedt dit niet, dan zal ook de overwinnaar in feite een verliezer zijn. Maar een leger is nu eenmaal gebonden aan allerlei ongemakken — geborgen, moerassen e. d. — welke zijn vlotten opmarsch aanmerkelijk belemmeren kunnen. Het spreekt dus vanzelf, dat bij een eventueel nieuw gewapend conflict de luchtvloot, die uiteraard niet met terreinmoeilijkheden te kampen heeft en zich vrijelijk in alle richtingen bewegen kan, als orgaan van aanval van groote beteekenis zal zijn.

Nu kan de luchtoorlog op twee manieren gedacht worden. Een beperkte en een onbeperkte. De eerste tracht uitsluitend de troepenbewegingen van den vijand in den war te sturen, diens oorlogsindustrie en den aanvoer van de producten daarvan naar de legers lam te leggen. De tweede richt zich echter ook tegen de burgerbevolkingen. Het is natuurlijk mogelijk, dat bij een nieuwen oorlog, dien overigens niemand in goede wenschen zal, de actie der luchtvloten begrensd zal blijven tot de militaire objecten van den tegenstander. Maar bij het beramen van beveiligingsmaatregelen pleegt men met gunstige mogelijkheden weinig rekening te houden, en dat is zeer verstandig gezien. Het „Dans la guerre comme dans la guerre” mag in dit opzicht tot groote waakzaamheid stemmen.

Het is dus een onafwijsbare eisch, dat de burgers op de hoogte gesteld worden van de gevaren, die hen

straks kunnen bedreigen, en van de methoden, die hun ten dienste staan om hun woningen — die voor het grootste gedeelte niet gebouwd zijn op beschutting tegen luchtaanvallen — zooveel mogelijk te beschermen. Projectielen kunnen de huizen treffen, giftgassen kunnen binnendringen, doch het is een geluk, dat een burgerij, die haar eigen belang begrijpt, zich temidden dezer dreigende gevaren niet weerloos behoeft te gevoelen. Zij kan, wanneer zij zich de wenken ter harte neemt, en wanneer zij nauwkeurig de bevelen opvolgt, welke de stedelijke overheden haar geven, veel, zéér veel doen om lijf en goed te beschutten. En in een volgend nummer van dit blad zal uitvoerig over deze beveiligingsmethoden in eigen huis geschreven worden.

Waarom duisternis?

De luchtbeschermingsoefeningen, welke periodiek gehouden worden, hebben de menschen reeds eenigermate getraind, al zijn er ook altijd nog starhoofdigen, die het verdraaien zich eigener beweging een uur in het donker te zetten. Hetgeen trouwens ook volmaakt overbodig zou zijn wanneer zij hun vensters op de, bij herhaling, aangegeven wijze 'verduisterden'. De Nederlander, zegt men, is zeer kritisch van aard en weet altijd tegenwerpingen te vinden, en de Amsterdammer — ook dit zegt men — is allen daarin de baas. Vandaar misschien, dat men, wanneer gedurende een oefening een kwart der hoofdstad de duisternis weer eens een poos moet liefhebben, hier en daar de schampere vraag beluisteren kan: — „Waarom al die (en het oningevulde woord is de naam van een beminden en bewonderden held uit de poppenkast)? De vijand zal straks wel zoo wijs zijn om zijn bommen op klaarlichten dag te laten vallen!”

Men behoeft waarlijk geen academisch proefschrift geschreven te hebben om een dergelijke waarheid, zoo groot als een schilderhuis, gelijk onze grootvaders plachten te zeggen, in het midden te brengen, maar elke schillenjongen kan begrijpen, dat het toch wel prettig is wanneer men in tijden van oorlog rustig slapen kan, omdat de stad in het donker ligt, en er bestaan schillenjongens, die niet eens zoo bar snugger zijn!

Verduisteren is dus goed, noodzakelijk! En thans iets over de organisatie van de luchtbescherming, bij dag en bij nacht.

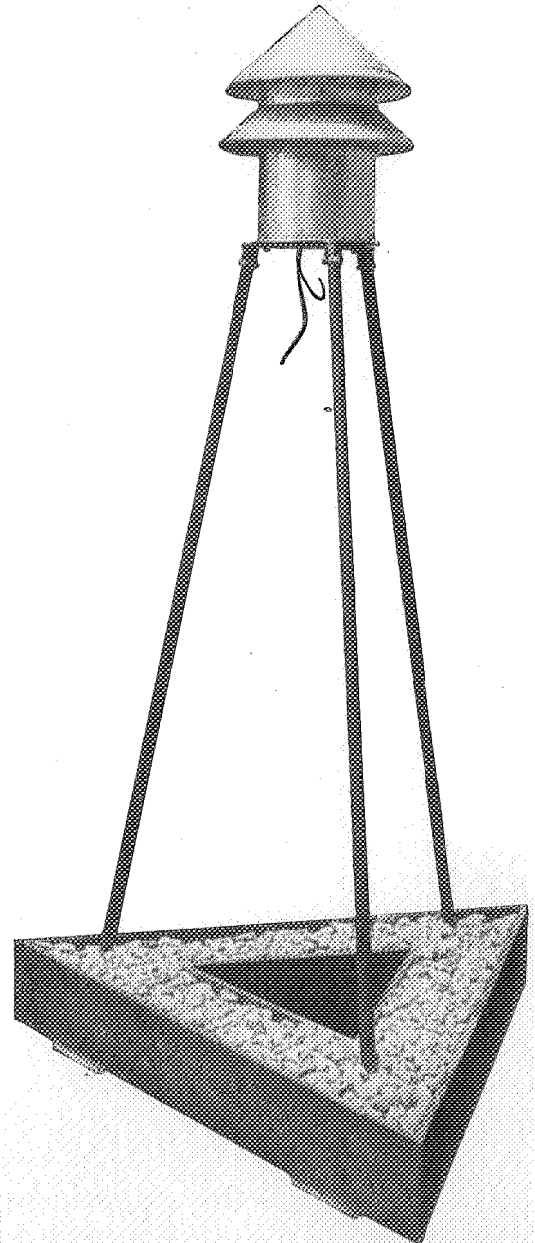
* * *

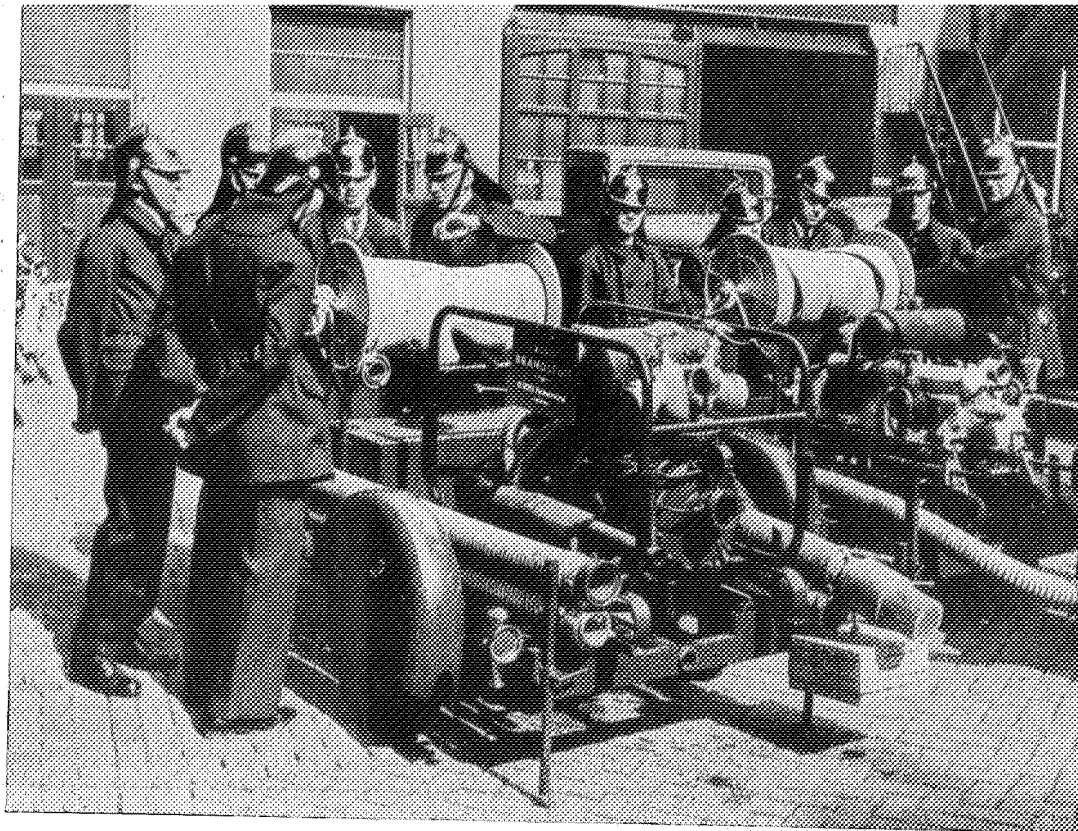
De organisatie der luchtbescherming

De luchtbeschermingsdienst treedt, zooals dat officieel heet, in werking op een door den burgemeester te bepalen tijdstip.

Is het zoover, dan worden de volgende posten bezet:

14 opstellingsplaatsen	Vakhoofden,
75	„ Wijkhoofden,
950	„ Blokhoofden.

Met deze werkwijze is gedecentraliseerde leiding verzekerd, en mag worden verwacht, dat de bevolking de aanwijzingen stipt zal nakomen, vooral die van de blokhoofden. Het spreekt vanzelf, dat dit laatste een dringende eisch is om het uitbreken van een paniek te voorkomen.

Het luchtgevaar — het feit dus, dat vijandelijke vliegtuigen de stad naderen — zal op twee manieren worden aangekondigd. Ten eerste door het geloei der sirenes en vervolgens door een mededeeling over de radiodistributie, die zestigduizend gezinnen bereiken kan (op het oogenblik!). Momenteel staan 42 sirenes opgesteld. Bovendien zal men, als de nood aan den man is, nog de beschikking hebben over een tiental particuliere sirenes en stoomfluiten.

Na het signaal luchtalarm zijn een groot aantal hulpdiensten gereed om onmiddellijk te kunnen helpen, waar hulp geboden is.

Drie ambulancebooten liggen klaar om uit te varen, in vier badhuizen kan ontsmetting plaatsvinden van mosterdgaspatienten.

Naast den geneeskundigen staf worden nog veertig posten bezet, waarvoor noodig zijn:

- 101 geneesheeren,
- 134 verplegenden,
- 2550 helpers,
- 209 chauffeur-ziekendragers,
- 6 schippers,
- 396 ordonnansen,

- 198 telefonisten,
- 180 administratieve krachten,
- 36 stokers voor de ontsmettingsinrichting.

Voor het grootste gedeelte is reeds thans deze bezetting aanwezig.

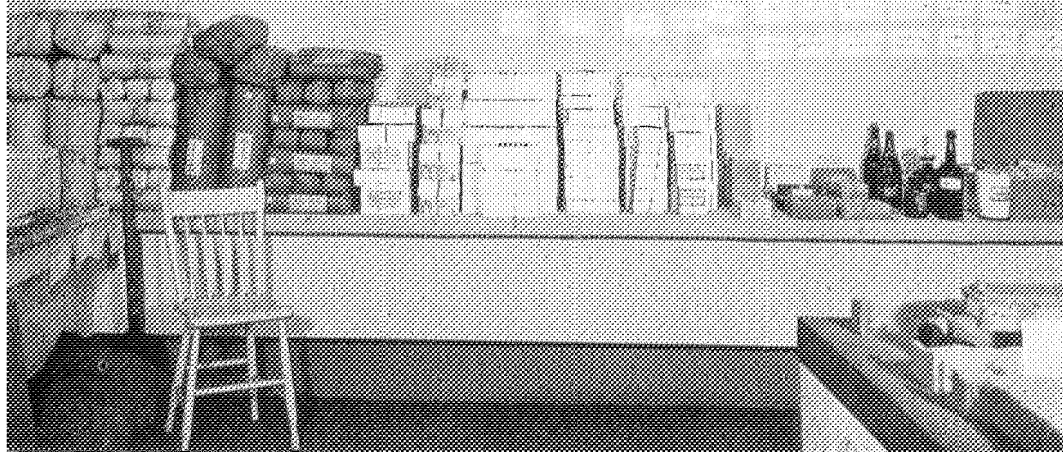
Alle gediplomeerde en opgeleide vrijwilligers zijn in het bezit van een indeelingskaart, waarop duidelijk vermeld staat aan welken post zij zich hebben te melden op het oogenblik, dat de luchtbeschermingsdienst in werking treedt.

Het spreekt vanzelf, dat ook de brandweer bij den luchtbeschermingsdienst een voorname rol speelt. Zij is als volgt georganiseerd:

- a. Algemeene Reserve,
- b. Vakbrandweer,
- c. Wijkbrandweer,
- d. Blokbrandweer.

De Algemeene Reserve wordt gevormd door het personeel en materieel van de beroepsmannen, het leger dus van commandant Gordijn.

Met het woordje vakbrandweer dient men even op zijn hoede te zijn, want 'v a k' heeft hier, zooals men wel denkt, niets te maken met ambacht, beroep. Vak is hier gewoon afdeeling, een deel van een huizenblok bijvoorbeeld. Het ei van Columbus, maar intusschen heeft menig outsider het al verkeerd opgevat.

De vakbrandweer heeft als materieel draagbare motorspuiten, die door de Regeering beschikbaar gesteld zijn — op het oogenblik beschikt de Amsterdamsche luchtbeschermingsdienst er over zestien. De spuiten met een capaciteit van 800 tot 1500 liters per minuut worden vervoerd op aanhangwagens, welke met enkele handgrepen achter elke auto te bevestigen zijn.

Het opmerkelijkste is echter, dat het personeel uitsluitend bestaat uit vrijwilligers. Er zijn er vele noodig. Men kan hiervan een denkbeeld krijgen wanneer men weet, dat per spuit honderd mannetjes aan den slag moeten komen.

Wijk- en blokbrandweer dienen voorzien te zijn van materieel, dat aangesloten wordt op de waterleiding. Dit materieel wordt aangekocht uit particuliere middelen, waartoe het Amsterdamsche Luchtbeschermingsfonds gesticht is. Een ieder, die dus zijn burgerzin wil toonen, behoeft zich dus nu niet meer af te vragen hoe hij dit kan doen.

De wijkbrandwerven moeten, evenals die van het vak, met bezetting worden opgesteld. Elke ploeg vereischt hiertoe zestig vrijwilligers.

De blokbrandweer, welker materieel eenvoudiger is dan dat van de wijk, zal niet permanent worden opgesteld. Wel zullen per blok de bevelvoerders aanwezig zijn. De overige hulp bij brand zal uit het blok gerecruteerd moeten worden. Zolang de wijk- en blokbrandwerven nog niet aanwezig zijn, worden bij luchtgevaar een aantal zogenaamde bluschploegen

ingezet. Men maakt hiervoor dan gebruik van het materieel, dat voor de oefening der vrijwilligers aanwezig is: stand- en straalpijpen, slangen en gereedschappen. Op deze wijze zijn 26 bluschploegen samengesteld.

Een moeilijke taak

Dit is reeds veel, maar het is nog niet alles.

In de gemeenteraadszitting van 31 Mei l.l., waarin ook de kwestie der luchtbescherming ter sprake gekomen is, heeft de burgemeester, Dr. W. de Vlugt, gezegd, dat de luchtbescherming in een groote stad een moeilijke zaak is, en dat wat in Amsterdam op dit gebied reeds verricht is, waardeering verdient. Geheel gereed, zeide Dr. de Vlugt, is de luchtbescherming in 1941.

Er rijzen bij de luchtbescherming ook nog andere vragen dan die betreffende de veiligheid van personen. Ook de kunstschaten dienen zooveel mogelijk voor vernieling behoed te worden.

Ook het probleem der schuilkelders moet opgelost worden, evenals dat der evacuatie.

Maar op het oogenblik is dit ééne toch al wel zeker: de organisatie der luchtbescherming in Amsterdam zal in geen enkel opzicht behoeven onder te doen voor die der andere groote steden in Europa.

De plicht der burgerij

Ieder mensch, die weldenkt, hoopt, dat de luchtbeschermingsdiensten zich zullen kunnen blijven bepalen tot het houden van oefeningen, en dat zij nimmer in het touw zullen moeten komen om daadwerkelijke hulp te verleenen. Een rookende stad, anders dan door de pijpen van werkende fabrieken, is een nachtmerrie, onverschillig of het dag of nacht is. Maar het nemen van wijze voorzorgsmaatregelen is niet hetzelfde als het oproepen van schrikbeelden, en de Amsterdammer mag dus tevreden zijn, dat onder leiding van den heer J. J. D. H. Verschoor, bijgestaan door bekwame mannen op velerlei gebied, in de hoofdstad een luchtbeschermingsdienst georganiseerd is, die nog elken dag in doelmatigheid toeneemt. Van M. Irish Stephenson is de uitspraak: „Het

lijdt wel geen twijfel of Europa moet, mocht het weer tot een oorlog komen, zich op een intensief gebruik van het luchtwapen voorbereid houden. Men kan de onaangename gevolgen dezer aanvallen niet ontgaan door deze af te keuren. Niet alleen, dat de bevolking moet worden geleerd hoe zich te gedragen en hoe zichzelf te beveiligen bij aanvallen uit de lucht, doch daarmede dienen samen te gaan veelvuldige oefeningen, welke — daar een oorlog op het onverwachtst kan uitbreken — als een normale zaak aanvaard dienen te worden”.

Dit is kloeke en duidelijke taal van iemand, die weet, waar het om gaat, en een dwaas is de niet-verstaander, die zijn schouders ophaalt en uit zijn humeur raakt wanneer zijn stadsgedeelte weer eens in het duister gezet wordt!

H. P. VAN DEN AARDWEG.

